Initiatief raadsvoorstel
Brunssum – samen aan zet: verder met overheidsparticipatie

Collegeverg. d.d. :
Registratiekenmerk :
Gemeentebladnr. : 2022/4
Afdeling : Griffie
Behandeld ambt. : N.C.P. Meijers
Bereikbaar onder :
Behandelvoorstelnr. :

Portefeuillehouder : Burgemeester W.J.F. van der Rijt - van der Kruis
Onderwerp : Brunssum – 'samen aan zet': verder met overheidsparticipatie

Raadsverg. d.d. : 15 februari 2022
Uiterlijke datum : 15 februari 2022

Aan de raad,

1. Onderwerp

Brunssum - samen aan zet: verder met overheidsparticipatie als resultaat van de grootschalige burgerraadpleging van de Brunssumse gemeenschap.

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

De gemeenteraad heeft op 9 maart 2021 besloten tot het intensiveren van burger- en overheidsparticipatie door middel van een grootschalige burgerraadpleging. Hiermee wil de gemeenteraad voor de Brunssumse gemeenschap een platform ontwikkelen dat nadenkt over de belangrijkste thema's en onderwerpen die in de Brunssumse samenleving leven.

Het ontwikkelde platform, genaamd 'Brunssum samen aan zet', is aan de slag gegaan met de uitkomsten van de burgerraadpleging om daarmee concreet invulling te geven aan het doel van de gemeenteraad, namelijk de betrokkenheid van de gemeenschap te vergroten en burgers te activeren om zelf verantwoordelijkheid te nemen (burgerinitiatieven).

b. Huidige situatie/ probleemstelling

De projectgroep Samen aan zet is met het onderzoeksbureau Toponderzoek gestart met het werven en betrekken van buurtverbinders bij het project. De buurtverbinders zijn inhoudelijk geïnformeerd en hebben een belangrijke rol vervuld in het enthousiasmeren van burgers in hun buurt om deel te nemen aan de grootschalige burgerraadpleging, de enquête. In de maanden mei en juni is de projectgroep aan de slag gegaan met een intensieve voorbereidingstraject waarin de enquête inhoudelijk werd samengesteld, technisch werd voorbereid en gecommuniceerd via facebook.

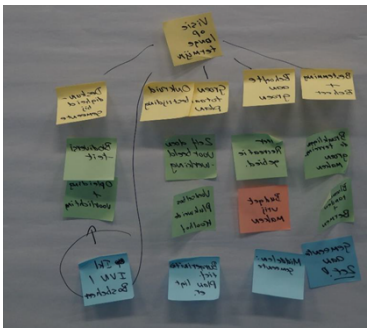
Op 7 juli werd de enquête open gesteld. Het onderzoek is op verschillende manieren onder de aandacht van de Brunssumse samenleving gebracht. In totaal hebben 749 burgers de enquête ingevuld, een bijzonder mooi aantal. De deelnemers hebben in totaal 1.154 onderwerpen genoemd waarvan zij vinden dat die meer aandacht verdienen.

De meest genoemde onderwerpen (top 10) zijn:

- Aantrekkelijkheid (van winkelen) in het winkelcentrum
- Groenvoorziening
- Jongeren
- Lindeplein
- Samenhorigheid en betrokkenheid
- Schoon en heel
- Veiligheid, overlast en handhaving
- Verkeer
- Vijverpark
- Wonen

Deze onderwerpen werden de centrale gespreksthema's voor de werksessies, gehouden op 23 oktober, 8 november (digitaal) en 13 december (terugkomsessie). Een overzicht van de resultaten van de raadpleging en de werksessies zijn verwerkt in een uitgebreide rapportage (zie bijlagen).

Brunssum Samen aan zet.

Tijdens de terugkomsessie hebben een aantal deelnemers, hoofdzakelijk buurtverbinders, met elkaar gesproken over het proces tot nu toe en de opgehaalde resultaten. Daarbij concludeerde de deelnemers dat de uitwerking, thema's en de resultaten zeer herkenbaar waren. De belangrijkste conclusies waren:

- Enthousiasme is aanwezig, voldoende betrokken deelnemers en kartrekkers (8-10);
- Initiatieven in werkgroepen, beginnen met kleine stappen die uiteindelijk hun uitwerking in de hele gemeente vinden;
- Maak een plan, met einddoel (stip aan horizon), in samenwerking met maatschappelijke organisatie(s) en/of de gemeente;
- Er is behoefte aan een projecteigenaar, liefst vanuit (of nauw verbonden) de gemeente;
- Goed communicatieplan die voorziet in laagdrempelige toegang (bijv. app);
- Thematische werkgroepen met aandacht voor goede, gelijkmatige verdeling over alle wijken in Brunssum, kartrekkers per thema met korte lijn naar gemeente.

Met deze burgerraadpleging heeft de Brunssumse gemeenschap de gelegenheid gekregen, maar vooral ook genomen, om als gemeenschap te bepalen welke thema's belangrijk zijn voor Brunssum. Thema's die zij zelf hebben verdiept en "klaar liggen" om verder te kunnen worden opgepakt door de deelnemers ter invulling van burger- en overheidsparticipatie (zie ook de startnotitie burgerinitiatieven in Brunssum).

Deze opbrengsten tot nu toe zijn daarnaast ook "een cadeau" voor de politiek. De politiek kan samen met de opgehaalde informatie aan de slag om ook in de komende raadsperiode de burger centraal te blijven stellen in thema's die de gemeenschap zelf als belangrijk heeft benoemd.

3. Gewenste situatie

a. Wat willen we bereiken?

In de gedachte van overheidsparticipatie heeft de projectgroep de start van het proces (ophalen, meedenken en het duiden van resultaten en thema's) aangejaagd, gestimuleerd en gefaciliteerd. Met het oog op de resultaten, het enthousiasme en de aanwezige kansen om de gemeenschap aan zet te houden, is het van groot belang "door te pakken" en ervoor te zorgen dat de burgers die aan de slag willen, ook aan zet kunnen blijven. Daarvoor geven de actieve deelnemers aan behoefte te hebben aan een procesbegeleider, bij voorkeur vanuit de gemeente, die expliciet een ondersteunende en faciliterende rol invult van begeleider en verbinder en derhalve géén regie voert (essentie van overheidsparticipatie). In lijn met de strategisch ingezette lijn van het wijkgericht werken en de omgevingswet zal de gemeente ook hierbij (overheidsparticipatie) vanuit de gehele ambtelijke organisatie aan moeten sluiten in het ondersteunen en/of faciliteren van initiatieven die burgers ontplooien. Het takenpakket van de wijkmanager (als aanspreekpunt in de wijk) sluit nauw aan bij de ondersteuningsvraag van de werkgroep. Het eerste jaar (2022) zal door het college worden benut om te beoordelen hoeveel werkgroepen aan de slag zijn, welke ondersteuning precies gevraagd wordt en hoe deze faciliterende rol van de gemeente structureel in de ambtelijke organisatie kan worden ingebed. De bevindingen op welke wijze een structurele invulling kan worden gegeven aan overheidsparticipatie zullen naar verwachting in de loop van 2022 worden uitgewerkt en voorgelegd aan de gemeenteraad. Tot dat moment zullen de wijkmanagers de ondersteuning oppakken en aan de slag gaan met de werkgroepen waarbij in de overdracht de griffie zal ondersteunen.

Daarnaast levert de werkgroep verbinden de resultaten op aan de zittende gemeenteraad met als doel de opbrengsten van de burgerraadpleging vast te stellen als input en inspiratie voor het toekomstige programma 2022 – 2026.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming

Het initiatief raadsvoorstel Startnotitie Burgerinitiatieven in Brunssum (versie 2) gemeentebladnr. 2020/88 en het initiatief raadsvoorstel Brunssum samen aan zet gemeentebladnr. 2021/11.

2. traject tot dusverre
In Brunssum is enige jaren geleden de raadswerkgroep Verbinden opgericht. Deze streeft twee doelen na: verbinding intern (tussen raad en college) en verbinding extern (tussen gemeente en burgers). Dit initiatiefvoorstel is in opvolging van eerdere stappen in de externe verbinding zoals de invulling van de startnotitie Burgerinitiatieven en het initiatief tot een burgerraadpleging.

3. Rol/ bevoegdheden
Burgemeester W.J.F. van der Rijt - van der Kruis is portefeuillehouder. Het betreft een niet wettelijke verplichting van de gemeenteraad. De raadswerkgroep Verbinden heeft het initiatief naar voren gebracht, met als doel te komen tot initiatieven van en voor de Brunssumse gemeenschap en een politiek neutraal raadsprogramma.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)
Landelijk: Burger- en overheidsparticipatie in brede vorm
Lokaal: Werkgroep verbinden, coalitieprogramma burger centraal

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met programmabegroting en uitvoeringsagenda?
Dit initiatiefvoorstel is een wens van de gemeenteraad om de burger centraal te stellen en koppelt de resultaten van het initiatiefvoorstel Brunssum samen aan zet, waaronder de burgerraadpleging, terug.

Verder wordt verwezen naar:
Programmabegroting: programma 1 (bestuur en burger)
Strategische visie Brunssum 2025: Brunssum is er voor u, participatie pagina 9 visiedocument.

6. Financiële consequenties
Voor het traject is € 20.000,- budget vrijgemaakt. De kosten van het externe bureau bedragen € 20.000,-. Daarnaast zijn er dankzij de inzet van de griffie, andere ambtenaren en creatief locatie gebruik zeer beperkte kosten gemaakt i.v.m. huisstijl, drukwerk, facilitering van bijeenkomsten etc. In totaal in hier sprake van een overschrijding van minder dan € 1.000,-

<u>Inzet van de wijkmanager(s)</u>
Gedurende de periode dat het college de structurele inbedding van het faciliteren van burgerinitiatieven uitwerkt zullen de wijkmanagers deze ondersteuning additioneel binnen hun huidige takenpakket invullen. Zij hebben bij het faciliteren van de werkgroepen de beschikking over een werkbudget (product 443800 – 612041 burgerparticipatie). Mocht tussentijds (tot aan het moment van het voorstel van de structurele inbedding) het budget ontoereikend blijken, dan zal een bijstelling worden gevraagd via de (eerste of tweede) bestuur rapportage.
Het college wordt in verzocht te onderzoeken op welke wijze de ondersteunende rol ten behoeve van overheidsparticipatie structureel kan worden ingebed in de gemeentelijke organisatie. Het resultaat van dit onderzoek zal middels een raadsvoorstel, uiterlijk voor de begrotingsbehandeling 2023 ev., aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

c. Argumenten en overwegingen

1. *Huidige maatschappelijke ontwikkeling*:

De overheid denkt niet meer vóór haar gemeenschap, maar burgers krijgen van de overheid de ruimte om zelf mee te denken (burgerparticipatie) en mee te doen (overheids-participatie). Het is aan de gemeente Brunssum om verder aangehaakt te blijven nu blijkt dat de behoefte om mee te denken en mee te doen bij de burger is gegroeid. De gemeente heeft met "Samen aan zet" de afstand tot de gemeenschap verkleind en heeft een groep enthousiast gekregen om aan zet te blijven om, samen met maatschappelijke organisaties en de gemeente, verdere invulling te geven aan burger- en/of overheidsparticipatie.

2. *Bestuurlijke vernieuwing*:

Ondanks dat de gemeente probeert de gemeenschap zo veel mogelijk bij de beleidsvorming te betrekken, blijkt uit de werksessies dat het beleid soms nog (te) ver afstaat van de gemeenschap. De deelnemers bevestigen het gevoel nog te weinig betrokken te worden en/of invloed te hebben op hun directe (eigen) woon- en leefomgeving waardoor lokale initiatieven nog onvoldoende tot stand komen en draagvlak krijgen. De nu ingezette bestuurlijke vernieuwing heeft een nieuwe elan gegeven aan de betrokkenheid van burgers. De betrokken burgers geven daarbij aan dat de gemeente Brunssum hen daarbij moet blijven ondersteunen en faciliteren.

3. *Aan zet blijven, de opbrengst verzilveren:*

Het is aan de nieuwe gemeenteraad om "het cadeau uit te pakken" en de resultaten van de burgerraadpleging te gebruiken voor de beleidsmatige keuzes die zij willen maken met betrekking tot burger- en overheidsparticipatie. Dat laat onverlet dat de nu voorliggende kans om de resultaten van de ingezette koers vanuit het project "samen aan zet" te verzilveren. Het zou jammer zijn als betrokken burgers die in de startblokken staan, afhaken wanneer de gemeente nu in de wachtstand zou schieten. Het is daarin belangrijk dat de partijen een gedeeld eigenaarschap krijgen. Dit gedeeld eigenaarschap draagt bij aan het commitment van de betrokken partijen en zorgt er ook voor dat het gemeenschappelijk belang ten opzichte van het eigenbelang geborgd is. De gemeente kan, samen met een aantal kartrekkende burgers en maatschappelijke organisaties, aan zet blijven met het voortzetten van het project "samen aan zet" en de borging daarvan verankeren in de ambtelijke organisatie (invulling geven aan procesbegeleiding en het faciliteren van de verbinding met de gemeentelijke organisatie).

Het tijdspad (Bij het aan zet blijven)

1. Voorbereiding, behandeling en besluitvorming initiatiefvoorstel (januari - februari)
2. Benaderen deelnemers/buurtverbinders en formeren werkgroepen (januari)
3. Plan van aanpak / Communicatieplan (februari – maart)
4. Inzet wijkmanager, verbinding met kartrekkers/buurtverbinders (maart)
5. Aan de slag, werken aan thema's en ideeën in themagroepen (april – juli).

d. Opties en keuzes

De resultaten van de burgerraadpleging kunnen worden aangeboden aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft de gelegenheid over de thema's en het advies van gedachten te wisselen en het advies aan te bieden aan de nieuwe gemeenteraad.

Het staat de gemeenteraad daarbij vrij om daar niet voor te kiezen en de resultaten voor kennisgeving aan te nemen.

Het project c.q. het platform “samen aan zet” heeft succesvol de eerste fase doorlopen. De belangrijke onderwerpen en daaraan gekoppelde ideeën zijn opgehaald en een aantal zeer betrokken burgers staat in de startblokken om ermee aan de slag te gaan. Zij vragen vertrouwen, samenwerking en ondersteuning om verder te gaan (aan zet te blijven). De meest voor de hand liggende keuze is om dit verzoek te honoreren zodat het proces van overheidsparticipatie meteen verder kan en niet in de wachtstand terecht komt.
Het alternatief is om vooralsnog geen keuze hierin te maken en die keuze over te laten aan de nieuwe gemeenteraad met als risico dat de periode te lang duurt en er geen animo meer is.

De meest urgente behoefte die in het kader van het voortzetten van het project “samen aan zet” naar voren komt, is de ondersteuning vanuit de gemeente.

Keuze
1. Kennis te nemen van de opbrengsten van de burgerraadpleging, zoals verwoordt in het bijgevoegde adviesrapport.
2. De uitgangspunten uit het adviesrapport over te nemen en het adviesrapport daarna beschikbaar te stellen aan de nieuwe gemeenteraad om de uitgangspunten en het adviesrapport te gebruiken bij de vorming en onderbouwing van een programma voor de bestuursperiode 2022-2026.
3. Het project “samen aan zet” voort te zetten waarbij de gemeente de ondersteunende rol (procesbegeleiding thematische werkgroepen) per direct invult.
4. De gemeente, in lijn met beslispunt 3, burgers ondersteunt bij het opstellen van een plan van aanpak en een communicatieplan.
5. Het college te laten onderzoeken op welke wijze de ondersteunende rol bij overheidsparticipatie structureel kan worden ingebed in de ambtelijke organisatie.

4. Bijlagen

1. Adviesrapport Brunssum samen aan zet
2. Overzicht gespreksverslagen werksessies v1.2 (publiek versie)
3. Rapport raadpleging Brunssum aan zet v1.2
4. Evaluatierapport Brunssum Samen aan Zet

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester Secretaris.

Raadsbesluit

Gemeentebladnummer: 2022/4

Afdeling : Griffie

Registratiekenmerk :

De Raad van de gemeente Brunssum gemeentebladnummer 2022/4;

gelezen de zienswijze van het college van burgemeester en wethouders d.d. <xx-xx-2022>

gelet op het bepaalde in *xxx;*

Besluit:

1. Kennis te nemen van de opbrengsten van de burgerraadpleging, zoals verwoordt in het bijgevoegde adviesrapport.
2. De uitgangspunten uit het adviesrapport over te nemen en het adviesrapport daarna beschikbaar te stellen aan de nieuwe gemeenteraad om de uitgangspunten en het adviesrapport te gebruiken bij de vorming en onderbouwing van een programma voor de bestuursperiode 2022-2026.
3. Het project “samen aan zet” voort te zetten waarbij de gemeente de ondersteunende rol (procesbegeleiding thematische werkgroepen) per direct invult.
4. De gemeente, in lijn met beslispunt 3, burgers ondersteunt bij het opstellen van een plan van aanpak en een communicatieplan.
5. Het college te laten onderzoeken op welke wijze de ondersteunende rol bij overheidsparticipatie structureel kan worden ingebed in de ambtelijke organisatie.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 15-2-2022

De Raad voornoemd,

Voorzitter griffier